

M. SANTOS LÓPEZ: *Manifiesto Andalucista de Córdoba de 1919. Ideario de la nacionalidad*, Impr. Haro, Sevilla: 1979, p. 19.

¹⁴ *Andalucía*, 14 (juliol 1917), p. 1.

¹⁵ *Andalucía*, 8 (gener 1917), p. 3.

¹⁶ «Asamblea Regionalista de Córdoba» (punt segon del programa votat), *El Regionalista* (30-I-1918).

¹⁷ La delimitació d'Andalusia representa una constant en el transcurs dels seus intents autonomistes. Això és tan important que la unió de les províncies andaluses representa ideològicament un element destacat en el pensament nacionalista andalús. Durant el transcurs del segle XIX apareixen multitud d'exemples que donen suport a aquests «secessionismes» institucionals: Moret (1884), Lucas Mallada (1890) i Silvela y Sánchez de Toca (1891); vegeu M. HIJANO DEL RÍO i M. RUIZ ROMERO: «Justificaciones históricas en la génesis del Estatuto de Autonomía para Andalucía. 1982», a *Actas del I Congreso Internacional sobre la Historia de la Transición y Consolidación Democrática en España*, Universidad Nacional de Educación a Distancia/Universidad Autónoma de Madrid, Madrid: 1995, vol. I, pp. 555-565.

¹⁸ Per a l'estudi en general de tot el procés autonòmic a Andalusia, vegeu M. HIJANO DEL RÍO i M. RUIZ ROMERO: *El Ideal Andaluz en la Segunda República. La Asamblea regional Andaluza de 1933*, Fundación Blas Infante, Sevilla: 1995; E. INIESTA COULLAUT-VALERA: «El Estatuto Andaluz. De ayer y hoy», a *Andalucía Libre*, 31 (dossier de desembre de 1980); i J. A. LACOMBA: *Regionalismo y autonomía...*, op. cit., pp. 261 i ss.

¹⁹ Tota la sol·licitud a: *El Noticiero Sevillano i Pueblo Andaluz* (13-VI-1931).

²⁰ Es troben documentades fins a l'actualitat les respostes de tretze ajuntaments i nou entitats de Cadis i Sevilla, com també les d'una vintena de diputats, alguns dels quals tan significatius com ara Alcalá Zamora o Martínez Barrio, que expressen la seva adhesió a la idea. Vegeu J. DIAZ ARRIAGA i M. RUIZ ROMERO: *El proceso autonómico de Andalucía durante la II República*, Fundación Blas Infante, Sevilla: 1991, pp. 51-72.

²¹ Exactament el 22 de juliol de 1931; *ibidem*, p. 51.

²² Tant aquest com els altres quatre projectes

d'estatut, i també els documents més importants de l'intent autonomista en el període republicà, són reproduïts a l'annex de M. HIJANO DEL RÍO i M. RUIZ ROMERO: *El Ideal Andaluz en la II República...*, op. cit.

²³ És suficient citar la pèrdua de la ciutadania andalusa per embriaguesa habitual o vagància. Pel que fa a la Constitució andalusa de 1883, vegeu J. ACOSTA SÁNCHEZ: *La Constitución de Antequera. Estudio teórico crítico. Democracia, federalismo y andalucismo en la España contemporánea*, Fundación Blas Infante, Sevilla: 1983; i, del mateix autor, «La constitución de Antequera y el federalismo», a *Actas del I Congreso sobre el Andalucismo Histórico*, Fundación Blas Infante, Sevilla: 1985, pp. 49-82.

²⁴ *La Crónica Meridional* (3-XI-1932).

²⁵ Com a obres d'Infante d'aquesta època es pot consultar el seu projecte d'autonomia, a B. INFANTE PÉREZ: *La verdad sobre el complot de Tablada y el Estado libre de Andalucía*, Publicaciones de la Junta Liberalista de Andalucía/Impr. Álvarez y Zambrano, Sevilla: 1931 (reed. Aljibe, Granada: 1979); *Carta Andalucista*, Junta Liberalista, Sevilla: 1935; i *Manifiesto a todos los andaluces, 15 de junio de 1936*, Junta Liberalista, Sevilla: 1936.

²⁶ M. HIJANO DEL RÍO i M. RUIZ ROMERO: «El Partido Republicano Autonomista Andaluz. Primer partido regionalista andaluz», *Diario 16 de Sevilla* (31-III-1995).

²⁷ Així ho reclama una contundent editorial d'*El Socialista*: «Los problemas artificiales. Un poco de formalidad señores» (6-XI-1932).

²⁸ L'única qüestió diferencial consisteix precisament en la seva nota final que adverteix: «En su día habría que reivindicar la verdadera división geográfica de cada Departamento, Cantón o Agrupación de Municipios afines.»

²⁹ La ponència està formada per Hermenegildo Casas, Adolfo Chércoles Vico, del Colegio de Interventores del Secretariado Local; Adolfo Moreno, del PSOE; Alfonso Lasso de la Vega, del Centro de Estudios Andaluces; Ricardo Majó, del Partido Republicano Autonomista Andaluz; Manuel Giménez Fernández, de l'Ateneo de Sevilla; Gabriel González Talabull, del Partido Radical; Francisco Rodríguez, alcalde de Carmona; Faustino Garrido, de l'Ateneo Científico y Literario; i la col·laboració del mateix Blas Infante.

³⁰ M. HIJANO DEL RÍO: *El ideal andaluz en la II República...*, op. cit., pp. 375-413.

³¹ És més, el juliol de 1936 és la Diputació de Badajoz la que sol·licita incorporar-se a l'autonomia andalusa. Vegeu J. DIAZ ARRIAGA i M. RUIZ ROMERO: «Huelva ante el Estatuto de autonomía para Andalucía en la II República» a *Actas del V Congreso sobre el Andalucismo...*, op. cit., pp. 299-311, com també M. HIJANO DEL RÍO i M. RUIZ ROMERO: «Huelva ante la tentación extremeña. La autonomía andaluza en la II República», a *Revista Aestuarina*, 3 (1995), pp. 57-80.

³² Sobre aquest període, vegeu M. HIJANO DEL RÍO, J. PONCE ALBERCA, M. RUIZ MORENO: «Frente Popular y recuperación del impulso autonómico, Sevilla 1936», a *Actas VII Congreso sobre el Andalucismo Histórico*, Sevilla, Fundación Blas Infante, Sevilla: 1996.

ELS CONFLICTES IDENTITARIS

François Thual

Col·lecció el món de les nacions

TÍTOLS PUBLICATS

1. François THUAL: *Els conflictes identitaris*. Traducció de Víctor Gómez, 184 pp.
2. Alfons CUCÓ: *Els confins d'Europa Nacionalisme, geopolítica i drets humans a la Mediterrània Oriental*, 190 pp.

TÍTOLS E PREPARACIÓ

3. Ernst GELLNER: *Nacionalisme*.
4. Liah GREENFELD: *Nacionalisme i modernitat*

ELS CONFINES D'EUROPA

Alfons Cucó

editorial afers

apartat de correus 267 / Ausiàs Marc, 68, 1a
46470 Catarroja (País Valencià)
telèfon 961 26 86 54 / fax 961 27 25 82
E-mail: afers@xpress.es

VNIVERSITAT
D'VALÈNCIA

El contemporeani - arts històric social
Nº 15 - Maig - A cost 98 47